

บุคคลภายนอกที่มีใช้คู่ความ เข้าทำสัญญาประนีประนอมยอมความกับคู่ความต่อหน้า ศาลและศาลพิพากษาตามยอมแล้ว มีผลผูกพันตามสัญญาประนีประนอมยอมความหรือไม่

ฎีกาที่น่าสนใจ

เผ่าพันธุ์ ขอบน้ำตาล

โจทก์ทั้งสอง จำเลยทั้งสอง ก. และ น. ตกลงทำสัญญาประนีประนอมยอมความต่อหน้า ศาลและศาลพิพากษาตามยอมแล้ว สัญญาประนีประนอมยอมความจึงชอบด้วยกฎหมาย มีผลผูกพัน คู่สัญญาทุกฝ่ายในสัญญาประนีประนอมยอมความ ส่วนคำพิพากษาตามยอมซึ่งพิพากษาให้คดีเป็นอันเสร็จเด็ดขาดตามสัญญาประนีประนอมยอมความนั้น ย่อมผูกพันเฉพาะคู่ความตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง และถึงแม้ศาลจะได้กล่าวไว้โดยทั่วไปว่าให้ใช้คำพิพากษาบังคับแก่บุคคลภายนอกซึ่งมิได้เป็น คู่ความในศาลด้วยก็ดี คำพิพากษาตามยอมดังกล่าวย่อมไม่ผูกพันบุคคลภายนอก เว้นแต่ที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๑๔๒(๑), ๒๔๕ และ ๒๗๔ และในข้อยกเว้นตามมาตรา ๑๔๕ วรรคสอง (๑) (๒) เมื่อ ก. เป็น บุคคลภายนอกมิใช่คู่ความในคดี แม้ฎีกาท้องเป็นจำเลยต่อศาลแพ่งให้ร่วมกับโจทก์ทั้งสองชำระหนี้แก่ จำเลยทั้งสอง และเข้าทำสัญญาประนีประนอมยอมความในคดีนี้โดยตกลงจะนำเงินหรือหลักทรัพย์ไป วางเป็นประกันการชำระหนี้ของศาลแพ่งในต้นเงินและดอกเบี้ย ตามคำพิพากษาตามสัญญา ประนีประนอมยอมความ ก็ยังฟังไม่ได้ว่า ก. ได้เข้าเป็นผู้ค้ำประกันในศาลตามคำขอออกหมายบังคับคดี ของจำเลยทั้งสอง เมื่อ ก. มิใช่บุคคลที่ได้เข้าเป็นผู้ค้ำประกันในศาลตาม ป.วิ.พ.มาตรา ๒๗๔ ทั้งกรณีไม่ เข้าข้อยกเว้นอื่น ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๕ วรรคสอง (๑)(๒) ด้วย คำพิพากษาตามยอม ดังกล่าวจึงไม่ผูกพัน ก.บุคคลภายนอกเมื่อ ก. ประพฤติผิดสัญญาประนีประนอมยอมความ จำเลยทั้งสอง ไม่มีสิทธิขอบังคับคดีแก่ ก. โดยอาศัยสัญญาประนีประนอมยอมความและคำพิพากษาตามยอมคดีนี้ หากแต่เป็นกรณีที่ต้องไปว่ากล่าวเอาแก่ ก. เป็นอีกคดีหนึ่งต่างหาก

วิเคราะห์

ข้อเท็จจริงตามคำพิพากษาศาลฎีกาฉบับนี้เป็นตัวอย่างกรณีที่คุณคู่ความมีคดีฟ้องร้องกันหลายเรื่องและมีข้อพิพาทเกี่ยวพันไปถึงบุคคลภายนอกที่ไม่ได้เป็นคู่ความด้วย ต่อมาคู่ความและบุคคลภายนอกได้ตกลงประนีประนอมยอมความกันในคดีเดียวโดยพฤติการณ์ที่เห็นได้ว่าทุกฝ่ายต้องการระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นทั้งหมด ซึ่งอาจเป็นแบบอย่างในการไกล่เกลี่ยเพื่อระงับข้อพิพาทที่มีการฟ้องร้องเกี่ยวพันกันหลายคดี สำหรับประเด็นที่เป็นปัญหาข้อกฎหมายขึ้นสู่การพิจารณาของศาลฎีกาในคดีนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับการบังคับคดีตามคำพิพากษาตามยอมว่าจะสามารถบังคับแก่บุคคลภายนอกที่เข้ามาทำสัญญาประนีประนอมยอมความได้หรือไม่

เดิมหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับบุคคลที่มีสิทธิร้องขอให้บังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๗๑ (เดิม) ที่บัญญัติว่า “ถ้าคู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายแพ้คดี (ลูกหนี้ตามคำพิพากษา) มิได้ปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทั้งหมดหรือบางส่วน คู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายชนะ (เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา) ขอบที่จะร้องขอให้บังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นได้...” ซึ่งมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๙/๒๕๐๘ วินิจฉัยว่า “ผู้ที่มีอำนาจร้องขอให้บังคับคดีได้ คือ คู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายชนะคดีคือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอาจเป็นโจทก์หรือจำเลยหรืออาจเป็นบุคคลภายนอกซึ่งร้องสอดเข้ามาในคดีก็ได้ ฉะนั้น ผู้ที่เป็นแต่เพียงผู้ที่เป็นแต่เพียงผู้รับประโยชน์ตามสัญญาประนีประนอมยอมความเท่านั้น จึงหาใช่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาที่จะมีสิทธิบังคับคดีไม่” ศาลจึงถือเคร่งครัดว่าบุคคลภายนอกที่ได้รับโอนสิทธิในหนี้ตามคำพิพากษาจากเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาหรือรับช่วงสิทธิมาโดยผลของกฎหมาย ถ้าไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นพิเศษให้สามารถเข้าสวมสิทธิบังคับคดีได้ย่อมไม่มีสิทธิร้องขอให้บังคับคดี เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๖๒๒/๒๕๕๘ วินิจฉัยว่า ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๗๑ การบังคับคดีเป็นสิทธิของคู่ความฝ่ายชนะคดีหรือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาเท่านั้น เมื่อไม่มีกฎหมายบัญญัติรับรองสิทธิให้ผู้รับประกันภัยเข้ารับช่วงสิทธิในการบังคับคดีของผู้เอาประกันภัยได้ ผู้ร้องซึ่งเป็น

บุคคลภายนอกจึงเข้ารับช่วงสิทธิในการบังคับคดีตามคำพิพากษาเอาแก่จำเลยทั้งสองไม่ได้ (และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๘๖๒/๒๕๕๓) หากบุคคลภายนอกประสงค์จะบังคับตามสิทธิเรียกร้องที่รับโอนหรือรับช่วงมาก็ต้องไปฟ้องร้องว่ากล่าวกันเป็นคดีใหม่

กรณีดังกล่าวบุคคลภายนอกที่ไม่ใช่คู่ความแต่มีสิทธิร้องขอให้บังคับคดีได้ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาจึงจำกัดเฉพาะผู้รับโอนสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาภายใต้บังคับพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ.๒๕๔๐ พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ.๒๕๔๑ และพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.๒๕๔๔ ซึ่งมีบทบัญญัติให้สิทธิแก่สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์หรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทยเข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาแทนโจทก์เดิมได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๒๖๔/๒๕๕๙) รวมถึงผู้ที่ซื้อสิทธิเรียกร้องในการขายทอดตลาดของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.๒๕๔๓ ที่สามารถบังคับคดีโดยอาศัยช่องทางร้องสอดเข้ามาเป็นคู่ความในชั้นบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๕๗(๑) (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๖๗๖/๒๕๕๐)

อย่างไรก็ดี ด้วบทและแนวบรรทัดฐานเกี่ยวกับผู้มีสิทธิร้องขอให้บังคับคดีดังกล่าวถูกเปลี่ยนแปลงแก้ไขโดยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๓๐) พ.ศ.๒๕๖๐ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐ และมีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป โดยหลักเกณฑ์เกี่ยวกับผู้มีสิทธิร้องขอให้บังคับคดีบัญญัติอยู่ในมาตรา ๒๗๔ มีความดังนี้

มาตรา ๒๗๔ ถ้าคู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายแพ้คดีหรือบุคคลที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ชำระหนี้ (ลูกหนี้ตามคำพิพากษา) มิได้ปฏิบัติตามคำบังคับที่ออกตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทั้งหมดหรือบางส่วน คู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายชนะคดีหรือบุคคลที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง

ให้ได้รับชำระหนี้ (เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา) ชอบที่จะร้องขอให้มีการบังคับคดีโดยวิธียึดทรัพย์สิน อายัดสิทธิเรียกร้องหรือบังคับคดีโดยวิธีอื่นตามบทบัญญัติแห่งภาคนี้ภายในสิบปีนับแต่วันที่คำพิพากษาหรือคำสั่งและถ้าเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้ร้องขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องใดไว้หรือได้ดำเนินการบังคับคดีโดยวิธีอื่นไว้บางส่วนแล้วภายในระยะเวลาดังกล่าว ก็ให้ดำเนินการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้อง หรือบังคับคดีโดยวิธีอื่นนั้นต่อไปจนแล้วเสร็จได้

ถ้าคำพิพากษาหรือคำสั่งกำหนดให้ชำระหนี้เป็นงวด เป็นรายเดือน หรือเป็นรายปี หรือกำหนดให้ชำระหนี้เป็นอย่างใดในอนาคต ให้นำระยะเวลาสิบปีตามวรรคหนึ่งตั้งแต่วันที่นี้ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นอาจบังคับให้ชำระได้

ถ้าสิทธิเรียกร้องตามคำพิพากษาหรือคำสั่งเป็นการให้ชำระเงิน ส่งคืนหรือส่งมอบทรัพย์สิน เฉพาะสิ่ง บุคคลซึ่งได้รับโอนหรือรับช่วงสิทธิตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นมียอำนาจบังคับคดีตามความในหมวด ๒ การบังคับคดีในกรณีที่เป็นหนี้เงิน หรือหมวด ๓ การบังคับคดีในกรณีที่ทำให้ส่งคืนหรือส่งมอบทรัพย์สินเฉพาะสิ่งแล้วแต่กรณี โดยการร้องขอต่อศาลเพื่อเข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาต่อไป

มาตรา ๒๗๔ (ใหม่) ขยายความหมายของคำว่าเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาให้ครอบคลุมไปถึงบุคคลที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ได้รับชำระหนี้ ซึ่งหมายถึงบุคคลภายนอกที่คำพิพากษาหรือคำสั่งศาลในคดีนั้นระบุให้ได้รับชำระหนี้ด้วย เช่น บุคคลภายนอกผู้รับประโยชน์ตามสัญญาประนีประนอมยอมความที่ศาลพิพากษาตามยอม ผู้มีสิทธิร้องขอให้บังคับคดีตามกฎหมายใหม่จึงมิได้จำกัดแต่เฉพาะตัวคู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายชนะคดีดังเช่นมาตรา ๒๗๑ (เดิม) ดังนั้น เมื่อกฎหมายใหม่มีผลใช้บังคับ บุคคลภายนอกที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ได้รับชำระหนี้ย่อมอยู่ในฐานะเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาที่มีสิทธิร้องขอให้บังคับคดีตามส่วนได้เสียของตนได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาเดิมดำเนินการบังคับคดีให้แทนหรือต้องไปฟ้องร้องเป็นคดีใหม่อีก นอกจากนี้มาตรา ๒๗๔ (ใหม่) ยังได้บัญญัติขอบเขตของผู้มีสิทธิร้องขอให้บังคับคดีออกไปถึงบุคคลซึ่งได้รับโอนหรือรับช่วงสิทธิตาม

คำพิพากษาหรือคำสั่งที่สิทธิเรียกร้องตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นเป็นการให้ชำระเงิน ส่งคืนหรือส่งมอบทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง แต่ต้องร้องขอต่อศาลเพื่อเข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าของนี้ตามคำพิพากษาก่อน อันเป็นหลักการทำนองเดียวกับการขอเข้าสวมสิทธิของผู้รับโอนสิทธิเรียกร้องที่ศาลได้มีคำพิพากษาบังคับคดีแล้ว ภายใต้บังคับพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ.๒๕๔๑ และพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.๒๕๔๔ นั้นเอง

ในฝาอกของผู้ที่จะต้องถูกบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๗๑ (เดิม) ที่ใช้คำว่า “คู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายแพ้คดี (ลูกหนี้ตามคำพิพากษา)” ผู้ที่มีหน้าที่ต้องถูกบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลจึงจำกัดเฉพาะคู่ความหรือบุคคลที่แพ้คดีเท่านั้น (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๕๖๗/๒๕๔๗) รวมถึงผู้ค้ำประกันในศาลเพื่อการชำระหนี้ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งซึ่งมาตรา ๒๗๔(เดิม) บัญญัติว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งเช่นว่านั้นยอมใช้บังคับแก่การประกันนั้นได้โดยไม่ต้องฟ้องผู้ค้ำประกันขึ้นใหม่ ผู้ค้ำประกันในศาลจึงอาจถูกบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลได้เช่นกัน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่วิเคราะห์นี้ ข้อเท็จจริงได้ความว่า ก. เป็นบุคคลภายนอกที่ได้เข้าร่วมทำสัญญาประนีประนอมยอมความซึ่งศาลชั้นต้นพิพากษาตามยอมในคดีนี้โดย ก. ตกลงไว้ในข้อ ๕. ว่า ก. จะนำเงินหรือหลักทรัพย์ไปวางประกันการชำระหนี้ในคดีของศาลแพ่งในต้นเงินและดอกเบี้ยตามคำพิพากษาภายใน ๑๕ วัน ถ้าไม่ไปดำเนินการภายในกำหนดยินยอมชำระเงินจำนวน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท ให้แก่จำเลยทั้งสอง ภายหลังปรากฏว่า ก.ประพฤติดัดข้อตกลง จำเลยทั้งสองซึ่งเป็นผู้มีสิทธิได้รับชำระหนี้จาก ก. ตามสัญญาประนีประนอมยอมความจึงร้องขอให้บังคับคดีให้ ก.ปฏิบัติตามข้อตกลงในส่วนนี้ ผลคดีตามคำพิพากษาศาลฎีกาคือจำเลยทั้งสองไม่มีสิทธิขอบังคับคดีแก่ ก. ในคดีนี้ โดยศาลฎีกาวินิจฉัยข้อกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับคดีตามตัวบทประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้นสรุปได้ว่า ก. เป็นบุคคลภายนอกมิใช่คู่ความในคดีและไม่ใช่ผู้ค้ำประกันในศาลทั้งกรณีไม่เข้าช้อยกเว้น

อื่น ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๕(๑)(๒) คำพิพากษาตามยอมจึงไม่มีผลผูกพัน ก.

หากพิจารณาด้วยบทประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๗๔ (ใหม่) ลูกหนี้ตามคำพิพากษาที่จะต้องถูกบังคับคดีนอกจากคู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายแพ้คดีซึ่งเป็นถ้อยคำตามมาตรา ๒๗๑ (เดิม) แล้ว กฎหมายใหม่ได้ขยายความคำว่า “ลูกหนี้ตามคำพิพากษา” โดยให้รวมถึงบุคคลภายนอกที่คำพิพากษาระบุให้ต้องชำระหนี้ด้วย โดยทั่วไปคำพิพากษาหรือคำสั่งให้บุคคลภายนอกชำระหนี้อาจเกิดขึ้นได้หากบุคคลภายนอกเข้ามาทำสัญญาประนีประนอมยอมความโดยตกลงชำระหนี้ให้แก่คู่ความหรือบุคคลอื่นและศาลพิพากษาตามยอมดังเช่นข้อเท็จจริงในคดีนี้ที่ ก. ทำสัญญายอมตกลงชำระหนี้ให้แก่จำเลยทั้งสอง กรณีดังกล่าวทั้งบุคคลภายนอกที่มีสิทธิได้รับชำระหนี้และบุคคลภายนอกที่ต้องชำระหนี้ตามคำพิพากษาแม้ไม่ใช่คู่ความก็มีสิทธิร้องขอให้บังคับคดี หรือถูกบังคับคดีแล้วแต่กรณี ได้ตามบทบัญญัติมาตรา ๒๗๔ (ใหม่) ซึ่งทำให้การบังคับชำระหนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

